

Speech Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal, Khadija Arib
Bij de jaarlijkse herdenking bij het Nationaal Indië-monument 1945-1962
3 september 2016

Dames en heren,

Met in het bijzonder de veteranen en hun nabestaanden,

Vandaag herdenken wij het verhaal van Indië. Het is een bijzonder verhaal, uniek en gecompliceerd. Een verhaal dat het leven van een heleboel mensen heeft getekend, en dat in de loop der jaren een andere klank en kleur heeft gekregen.

De militairen en oorlogsvrijwilligers die na de strijd in Nederlands-Indië en Nieuw-Guinea terugkeerden naar Nederland, wachtte hier geen warm welkom. Er waren geen open armen of waarderende woorden. Nederland was naar binnen gekeerd, bezig met de eigen pijn, de eigen verliezen. Die moesten allemaal nog een plek krijgen.

Er was geen aandacht voor de verhalen van anderen; voor úw verhalen. Toen u vertrok uit Nederland, begon hier juist de wederopbouw. Gezinnen waren net herenigd. Of er was rouw om gezinnen die níét herenigd konden worden. Mensen in Nederland gingen voorbij aan uw aankomst in plaatsen als Belawan of Tandjoeng, die voor de meesten van u niet meer betekenis hadden dan een naam in een atlas. Zij gingen voorbij aan de klamme hitte, aan de nieuwe geuren en de onbekende geluiden, waar u allemaal aan moest wennen. Ze gingen voorbij aan de angst en de eenzaamheid, aan het verdriet als er een kameraad sneuvelde. Het zijn donkere herinneringen, die bij velen van u nog altijd voorbijkomen als u uw ogen dicht doet, maar waar wij in Nederland onze ogen te lang voor hebben gesloten.

En áls er al aandacht was voor de verhalen uit ‘de Oost’, dan was dat vaak negatief. U kreeg zelfs het verwijt te hebben deelgenomen aan een koloniale oorlog. Nederland leek collectief te zijn vergeten dat u invulling gaf aan een democratisch genomen besluit. U vertrok niet op eigen houtje; u deed dat omdat de politiek dat van u vroeg. Naar eer en geweten, voor volk en vaderland, met gevaar voor eigen leven.

Dat gevaar, die kwetsbaarheid moet u hebben gevoeld, in de oerwouden van Nederlands-Indië en Nieuw-Guinea. En hoe eigen en persoonlijk die gevoelens ook zijn, er zijn méér mannen en vrouwen die dat gevoel kennen. Militairen die na de Tweede Wereldoorlog zijn uitgezonden naar landen als Libanon, Angola, Kosovo of Mali. U heeft veel met hen gemeen. Moed toen is niet anders dan moed nu. De emotie die het afscheid van uw geliefden bij u heeft losgemaakt, de gedachte dat dat afscheid misschien voor altijd zou zijn, dat hebben zij ook zo beleefd. Zij kennen de angst die

door je lijf raast, als je door de vijand onder vuur wordt genomen. En ook bij hen staan de herinneringen aan alles wat zij – ver van huis en haard – hebben meegemaakt, scherp en blijvend op het netvlies.

Die gemeenschappelijkheid zag ik duidelijk tijdens Veteranendag. Dit jaar was ik aanwezig bij het defilé. Terwijl ik vanaf de tribune naar al die veteranen keek, drong in volle omvang tot mij door dat er – gelukkig! – geen onderscheid meer bestaat tussen u, de Indiëstrijders, en de militairen die na u zijn uitgezonden. Ik was ontroerd door al die oude, soms wat broze mannen, hun uniformen vol medailles, die hebben gediend in Nederlands-Indië en Nieuw-Guinea. Ze zwaaiden en salueerden. Stralend, lachend en trots. Misschien liep u er wel tussen. En hoewel ik mij kan voorstellen dat de litten die u heeft opgelopen nooit helemaal zullen verdwijnen, hoop ik dat wat ik tijdens het defilé zag klopt: dat u zich herkent, erkent en gewaardeerd voelt.

Om het gevoel van gezamenlijkheid te benadrukken, is in 2003 het monument voor vredesoperaties toegevoegd aan dit herdenkingspark. In de Tweede Kamer heeft onze koning op Veteranendag een soortgelijk monument onthuld, de lijst van gevallen tijdens oorlogen en missies sinds de Tweede Wereldoorlog. De lijst is geënt op beide monumenten hier in Roermond, maar gezien de betrokkenheid van de Kamers bij de uitzending van militairen vinden wij het belangrijk om ook een eigen monument te hebben. Want hoewel de Kamers formeel niet hoeven in te stemmen met een voorgenomen militaire missie, is het ondenkbaar dat Nederland militairen uitzendt zonder dat daar een breed politiek draagvlak voor is.

In de Kamer ligt de lijst van gevallen tijdens oorlogen en missies sinds de Tweede Wereldoorlog dicht bij de lijst met namen van mensen die in de periode van 1940 tot 1945 zijn omgekomen en de Indië-plaquette. In mijn ogen horen die monumenten bij elkaar. Want eer, respect en dankbaarheid voor de inzet van Nederlandse militairen zijn universeel en van alle tijden.

Dames en heren,

Vandaag herdenken wij het verhaal van Indië. Het is inmiddels een niet weg te denken onderdeel van onze geschiedenis, van ons collectief geheugen. Toch is het belangrijk om er ieder jaar expliciet bij stil te staan. In Nederland vieren we niet alleen de hoogtepunten. Wij staan ook stil bij de moeilijke en beladen momenten die ons hebben gevormd. Dat is wat ons als samenleving bindt.

Wat in dit herdenkingspark, en ook in de Tweede Kamer, heel fysiek tot uitdrukking komt, is dat de geschiedenis van Indië – de Tweede Wereldoorlog en de daarop volgende onafhankelijkheidsstrijd – een hoofdstuk is in een dikker boek. In de loop der jaren hebben we bij de oorlogen en vredesmissies waar we als Nederland aan

hebben deelgenomen verliezen geleden. Er zijn militairen weggefallen. Het boek staat dan ook symbool voor pijn, verdriet, gemis. Maar het heeft ook een zekere gloed. Het geeft hoop. Want de rode draad die alle verhalen met elkaar verbindt – of die zich nu afspelen in Nederlands-Indië, Nieuw-Guinea, Afghanistan of Irak – is dat er in Nederland mannen en vrouwen zijn die, op grond van een democratisch genomen besluit, bereid zijn hun leven te geven om te bouwen aan een vrijere, veiligere, mooiere wereld. En dat is iets waar wij als samenleving ongelooflijk dankbaar voor mogen zijn.